

Posudek ~~vedoucího/oponenta~~ bakalářské práce – akademický rok 2015/2016

Autor práce: **Veronika Holíková**
Studijní obor: **Slavistická studia zemí Evropské unie – Historie**
Název práce: **Proměny kultu svatého Jiří v bulharské kultuře**
Vedoucí práce: **PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.**
Oponent práce: **Mgr. Sevdalina Veleva**

I. Formulace cílů práce, metodologie

(adekvátnost formulace cílů, vymezení tématu odpovídající rozsahu BP, adekvátnost zvolené metodologie)

Bakalářská práce kol. V. Holíkové si klade za cíl analyzovat podoby kultu svatého Jiří, s nimiž tento světec vystupuje v bulharské kolektivní paměti. V rámci účelně koncipované práce tak autorka mapuje proměny a prolínání univerzálního křesťanského světece v podmínkách bulharské národní kultury. Autorka se dotýká transformačních modelů tohoto kultu v rovině bulharské folklorní tradice, v jejímž rámci v příslušných tematických pododdílech vymezuje obraz svatého Jiří v kontextu bulharských lidových (zlidovělých) zvyků a obřadů a v slovesném podání. Současně svůj výklad doplňuje o základní typologii (nástin) reflexí kultu svatého Jiří ve výtvarné tradici na bulharském území.

Kol. Holíková se v rámci svých úvah snaží chápat kult svatého Jiří v obou základních liniích – tj. představit jej v pojetí jeho sakrální podstaty (za tímto účelem předchází samotnému výkladu o bulharských festivitech spjatých s tímto světcem nástin vzniku svatojiřské legendy), neopomíjí však ani profánní formy tohoto kultu, jež jsou přítomné v každodenní bulharské kultuře.

Lze konstatovat, že cíl práce byl formulován jasně. Vymezení tématu a jeho zpracování odpovídá rozsahu bakalářské práce. Na škodu však zůstává skutečnost, že kol. Holíková nerozpracovala podrobněji metodologický rámec své práce, nástin metodologického postupu (s. 11) je uvedený příliš obecně.

body (0–4)*

3,5

II. Naplnění stanovených cílů

(odpovídající zpracování a interpretace výsledků, závěry práce, diskuse práce /porovnání výsledků práce s výsledky dosavadních bádání k tématu/, autorský přínos práce)

Kol. Holíková zpracovala náležitým způsobem zadané téma. Svě závěry opírá o dostatečné množství sekundární literatury. Kapitoly jsou logicky strukturovány, svým obsahem a tematickým výběrem vhodným způsobem přibližují svatojiřský kult v obecné rovině i v jeho bulharských adaptacích. Kol. Holíková správně naznačuje provázanost svatojiřského motivu a jeho atributů s christianizačním poselstvím, která se v těchto intencích mohla rozvíjet i v bulharském kulturním prostředí. Právě tyto motivy obecně evropské kontinuity vyústily v jeden z nejznámějších pohádkových syžetů o království sužovaném drakem (symbolizujícím zlo či pohanství), jemuž obyvatelé jsou nuceni namnoze „odevzdávat lidské oběti z vlastních řad“ (s. 20). Kol. Holíková na základě motivu o přemožení draka, jenž je hojně zastoupen v bulharské kulturní tradici nejen v předosmanských dobách, ale zůstává živý v dobách osmanské nadvlády i během tzv. národního obrození, naznačuje možnou interpretaci celého

* legenda k bodovému hodnocení: 4 = zcela adekvátně zpracováno; 3 = poměrně vhodně zpracováno; 2 = dostatečně zpracováno; 1 = pouze částečně splněno; 0 = neadekvátně zpracováno

kultu jako jevu potvrzujícího sepětí tohoto balkánského areálu s evropským kulturním děním (tato vazba mohla být podle mého názoru explicitněji rozpracována).

Kol. Holíková si rovněž všímá postupného vzniku a upevňování svatojiřského kultu v jihoslovanském prostředí, přičemž konstatuje prolínání kultu tohoto křesťanského světce s pohanskými motivy předkřesťanských dob, stejně jako určitých analogií s kultem sv. Blažeje. Současně poukazuje na svatojiřský kult konfrontovaný s tradicí sv. Dimitra. Tento „protiklad“ sv. Jiří bývá v lidové tradici líčen jako jeho starší bratr, což vyplývá z chronologie domnělé mučednické smrti obou světců. Ve folklorní realizaci však vystupují oba svatí ve vzájemném protikladu – „zatímco sv. Jiří na bílém koni zvěstuje příchod teplých letních měsíců, sv. Dimitar, často vyobrazen na koni černém, přináší zimu, mráz a často i první sníh“ (s. 25). Tuto konstataci lze chápat za symbolické vyznění celé práce kol. Holíkové – kult sv. Jiří vystupuje v několika rovinách (církevní, profánní/folklorní i etnocentricky světské), jejichž vzájemný dialog je ve své podstatě jedním z možných interpretačních modelů bulharských (balkánských) kulturních dějin.

body (0–4)

3,5

III. Obsahové zpracování, přístup k řešení, řešení dílčích problémů

(struktura a koheznost práce, vzhled do problematiky, využití relevantních odborných zdrojů, adekvátní pojmový aparát, praktická aplikace teoretického rámce, samostatnost zpracování)

Práce je strukturována celkem do osmi základních celků, jejichž tematická i chronologická posloupnost je účelná a ústrojně koncipovaná. První z kapitol lze označit za kontextovou, neboť představuje kult svatého Jiří v obecných kulturněhistorických rámcích. Ve stručnosti popisuje vznik kultu, podotýká absenci relevantních důkazů potvrzujících samotnou existenci světce, v nástinu mapuje postupné rozšíření svatojiřského kultu do širšího evropského povědomí, přičemž poukazuje na jeho literární zpracování v podobě *Zlaté legendy* (*Legenda aurea*). V další kapitole se již přistupuje k adaptacím a tradici tohoto kultu v bulharském kulturním kontextu. Uvádí již zmíněnou kontaminaci kultu křesťanského světce s předcházející kulturní tradicí a zvyklostmi. Ve čtvrté kapitole se věnuje folklorním tradicím spjatým s tradičními festiviti svatojiřského kultu, v nichž je namnoze patrné prolínání s pohanskými obřady – ve zvláštních pododdílech se věnuje tzv. jiřskému jehněti (*гергoвско агне*), tj. formě obřadní oběti spjaté se svatojiřskou tradicí, a také s obřadními chleby (*обрeдни хлебове*). V chronologické posloupnosti svatojiřských oslav v bulharských zemích poukazuje na svátek Ranopolja nazvaného podle mučenika Sávy Stratiláta, jenž v církevním kalendáři následuje Jiří. Tyto konotace opět potvrzují sepětí a možné prolínání různých světců obdobné (v tomto kontextu mučednické) smrti, jež se v lidovém povědomí vzájemně setkávají, prolínají a ovlivňují. Pátá kapitola se věnuje obrazu svatého Jiří v bulharském slovesném ztvárnění, kde se autorka zamýšlí nad okolnosti „přechodu“ této legendy ve vrstevnaté a příznačné téma folklorní tradice (tento pododdíl je relativně stručný – je škoda, že témata, doprovázející obrazy svatojiřského kultu v lidové slovesnosti, nebyla ilustrována konkrétními folklorními zápisy). Šestá kapitola pak analogicky zpracovává svatého Jiří a jeho atributy ve výtvarné tradici doložené na bulharském území, kde je zvláštní důraz kladen přirozeně na ikonografii. Práci uzavírá sedmá kapitola, jež má být jakýmsi srovnáním bulharské tradice svatojiřského kultu s jeho analogiemi a specifiky v českých zemích. Je otázkou k úvaze, zda zařazení této kapitoly není v kontextu jinak kohezního textu spíše rušivé.

body (0–4)

3,5

IV. Formální náležitosti práce a její úprava

(jazyková a stylistická úroveň, grafická úprava, dodržení příslušných citačních norem)

Práce je psána kultivovaným jazykem, jenž je narušen jen vsutku ojedinělými gramatickými či pravopisnými odchýleními. Po stránce grafické a formální je předkládaná práce psána v souladu s požadovanými kritérii, což se týká i dodržení příslušných citačních norem (poukázat v tomto smyslu

snad lze jen na psaní bibliografických odkazů, jimž mohla kol. Holíková věnovat důslednější péči s ohledem na psaní mezerníků a pomlček/spojovníků či opětovného plného zápisu předchozích bibliografických jednotek).

body (0–4)

3,5

V. Otázky doporučené k rozpravě při obhajobě

1. Autorka zmiňuje podle *Národního rejstříku křesťanských chrámů v Bulharské republice* počet kostelů, jež jsou na území Bulharska zasvěceny sv. Jiří. Lze konstatovat na základě výskytu těchto chrámů regiony s vyšším či naopak nižším zastoupením kostelů daného svätce? Bylo by možné hovořit o oblastech, kde se kult sv. Jiří těší výraznějším oslavám a kde je naopak uctíván s menší intenzitou?
2. Kol. Holíkové nezmiňuje s výjimkou etymologie samotného jména Jiří (Georgos, Georgi) jazykový aspekt svatojiřského kultu. Lze hovořit v bulharské tradici o kupř. frazeologismech, v nichž by svatojiřský kult či tematika s ním spjatá vystupovaly?
3. Objevuje se kult svätého Jiří i v jiných oblastech onomastiky – zejména toponomastiky?

VI. Celkové hodnocení (doporučení/nedoporučení k obhajobě)

Předkládaná práce svým rozsahem odpovídá nárokům kladeným na BP. Zvolená metodologie je relevantní, odpovídající je rovněž rozsah citované a konzultované literatury (ve větší míře mohla kol. Holíková pracovat se sbírkami bulharské lidové slovesnosti).

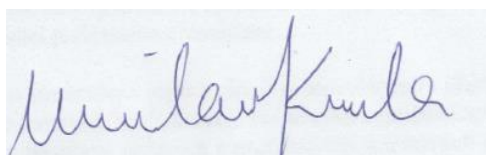
Z hlediska formálního i faktografického lze tedy předkládanou práci Veroniky Holíkové **doporučit k obhajobě**.

VII. Návrh klasifikace (podle bodového ohodnocení)

Výsledné hodnocení **14 bodů** klade práci do dolního pásma známky **výborně**. Konečné hodnocení však bude závislé na diplomantčině argumentační připravenosti u obhajoby.

datum: 16. ledna 2016

podpis:

Tabulka bodového hodnocení

Body	klasifikace	Podmínka
14 až 16	výborně	žádná nulová položka
11 až 13	velmi dobře	žádná nulová položka
5 až 10	dobře	žádná nulová položka
4 a méně	nevyhověl	min. 1 nulová položka